

Sygn. akt V ACa 51/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Iwona Wilk
Sędziowie :	SA Jadwiga Galas (spr.) SA Anna Tabak
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w T.

o zwolnienie spod egzekucji

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. akt I C 112/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że oddala powództwo;
2. uchyla zaskarżony wyrok w części umarzającej postępowanie (pkt 2) oraz orzekającej o kosztach procesu (pkt 3) i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego i apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa 51/13

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w J. wniosła o zwolnienie spod egzekucji następujących towarów: 1344 sztuk Europalety 120x80, 300 sztuk (...)1000g – Makaron (...) 1 kg (...), 6914 sztuk (...)– Makaron (...) (...)500g, 562 sztuk (...)– Makaron (...) (...)500g, 2560 sztuk (...)– Makaron (...), (...) (...) 500g, 2774 sztuk (...)– Makaron (...) (...) 500g, 1854 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g, 1375 sztuk 3 (...)– Makaron (...) (...) 500g, 3381 sztuk (...)– Makaron (...) (...) 500g, 2776 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g, 538 sztuk (...)– Makaron (...) (...) 500g, 1128 sztuk (...)– Makaron (...) 500g, 5438 sztuk (...)– Makaron (...) (...) 500g, 2482 sztuk (...) – Makaron (...) (...)

500g, 3488 sztuk (...)- Makaron (...) (...) 500g, 2951 sztuk (...)- Makaron (...) (...) 500g, 743 sztuk (...) - Makaron (...) (...) 500g, 7377 sztuk (...)- Makaron (...) (...) 500g, 48 sztuk (...)- Makaron (...) 500g, 7 sztuk (...)- Makaron (...) (...) 250g, 12230 sztuk (...) - Makaron (...) (...) 500g, 7070 sztuk (...)- Makaron (...) (...) 250g, 190 sztuk (...) Makaron (...) (...)500g, 8159 sztuk (...) - Makaron (...) (...) 500g, 459 sztuk 2 (...) (...) - Makaron (...) (...), 2723 sztuk 3 (...)- Makaron (...) (...) 500g,782 sztuk (...) Makaron (...) (...) 500g, 6954 sztuk (...) - Makaron (...) (...) 500g, 4558 sztuk (...) - Makaron (...) (...) 500g, 3062 sztuk (...) 67 - Makaron (...) (...) 500g, 248 sztuk (...). (...) - Makaron (...) (...)500g, 623 sztuk 2 (...)- Makaron (...) (...) (...), 72 sztuk (...) Makaron (...) 500g, 2682 sztuk (...)- Makaron (...) (...) 500g,1900 sztuk (...) 1000g 8 - Makaron (...) (...) (...) 1000g, 33640 sztuk (...) - Makaron (...) (...) 500g, 7920 sztuk (...) - Makaron (...) (...) 500g, 3610 sztuk (...)- Makaron (...) (...) 500g, 6961 sztuk 3 (...)- Makaron (...) (...) (...) 500g, 3536 sztuk (...) 37 - Makaron (...) (...) 500g, 3348 sztuk (...) - Makaron (...) (...) 500g, 675 sztuk (...) 1000g - Makaron (...) (...) 1000g, 432 sztuk (...) D. (...) - Makaron (...) (...) (...), 6062 sztuk (...) - Makaron (...) (...) 500g, 3504 sztuk (...) - Makaron (...) (...)500g, 7350 sztuk (...) (...) - Makaron (...) (...) 500g, 973 sztuk (...)- Makaron (...)250g, 1869 sztuk (...) 250g - Makaron (...) 250g, 2218 sztuk (...) Makaron (...) (...) 250g, 2253 sztuk (...) 78B - Makaron (...) (...) 500g, 2289 sztuk (...) (...) - Olej (...), 1331 sztuk (...) (...) - Olej (...), 1452 sztuk (...)250 ml - Oliwa (...)250 ml, 8327 sztuk (...)500 ml - Oliwa (...) 500 ml, 1055 sztuk (...)750 ml - Oliwa (...)750 ml, 677 sztuk (...) - Oliwa (...)1000 ml, 2640 sztuk (...) - Oliwa (...)250 ml, 1927 sztuk (...) - Oliwa (...) 500 ml, 936 sztuk (...) 190g (...), 790 sztuk (...) 190g (...), 524 sztuk (...) (...) 400g, 715 sztuk (...)800g, 672 sztuk (...) 400x3 - (...) 400gx3, 1144 sztuk (...) (...) 400g, 20 sztuk (...) Ryż (...) 1000g (...), 80 sztuk (...) Ryż (...)1000g (...), 1416 sztuk (...) (...) 680g, 61 sztuk (...)280g (...), 55 sztuk (...)280g (...), 38 sztuk (...). W toku procesu częściowo cofnęła żądanie w zakresie niektórych towarów zwolnionych przez pozwaną spod egzekucji.

W uzasadnieniu wskazała, iż pozwana prowadziła egzekucję przeciwko swojemu dłużnikowi (...) sp. z o.o. z siedzibą w G.. W trakcie tej egzekucji dokonała zajęcia ruchomości objętych pozwem stanowiących własność powódki. Obecny w trakcie zajęcia pracownik powódki okoliczność tę potwierdził. Powódka jako osoba trzecia w stosunku do stron postępowania egzekucyjnego wezwała pozwaną do dobrowolnego zwolnienia ruchomości spod egzekucji. Wezwanie to okazało się bezskuteczne.

Pozwana (...) Spółka Akcyjna w T. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa oraz obciążenie powódki kosztami procesu.

Podniosła, iż zwolniła spod egzekucji część ruchomości jeszcze przed wniesieniem pozwu i w tym zakresie powództwo jest bezprzedmiotowe. Co do pozostałej części żądania wskazała, iż egzekucja prowadzona była przeciwko (...) na podstawie tytułu wykonawczego. Wyjaśniła, iż(...)był dłużnikiem pozwanej z tytułu nieuiszczonych należności za zakupione przez siebie towary. Wierzytelność ta została stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądowym i pozwana wszczęła egzekucję celem jej odzyskania. W chwili zajęcia towary objęte pozwem znajdowały się w magazynie (...) i były oklejone nazwą tej firmy. W związku z tym podniosła zarzut sprzedaży towarów przez (...) na rzecz powódki z pokrzywdzeniem wierzycieli, albowiem (...) oraz spółka powodowa są ze sobą powiązane osobowo poprzez osobę prezesa zarządu. Wskazała nadto, iż pozostają w stałych stosunkach gospodarczych, albowiem powódka przejęła kontrakty handlowe (...) a co za tym idzie, powódka miała świadomość pokrzywdzenia wierzyciela.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach:

1. zwolnił spod egzekucji należące do powódki ruchomości zajęte przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gdyni – Jarosława Buzderewicza w sprawie egzekucyjnej o sygn. akt KM 6651/11 wyszczególnione w wykazie stanów magazynowych powódki stanowiącym integralną część protokołu zajęcia z dnia 27 grudnia 2011 roku w postaci:

- 1280 sztuk Europalety 120x80,
- 300 sztuk (...) 1000g – Makaron (...) 1 kg (...),
- 6914 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g,

- 562 sztuk (...) (...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 2560 sztuk (...)– Makaron (...), (...) (...) 500g,
- 1854 sztuk (...)– Makaron (...) (...) 500g,
- 1375 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 3381 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 2776 sztuk (...)– Makaron (...) (...) 500g,
- 1128 sztuk (...)– Makaron (...) 500g,
- 5438 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 754 sztuk(...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 3488 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 2951 sztuk (...)– Makaron (...) 500g,
- 743 sztuk (...) – (...) 500g,
- 7377 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 48 sztuk (...)– Makaron (...) 500g,
- 7 sztuk (...)– Makaron (...) 250g,
- 12230 sztuk (...) – Makaron (...)500g,
- 7070 sztuk (...)– Makaron (...) (...) 250g,
- 190 sztuk (...) Makaron (...) (...) 500g,
- 8159 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 459 sztuk (...) – Makaron (...) (...),
- 2723 sztuk (...)– Makaron (...) (...) 500g,
- 734 sztuk (...) Makaron (...) 500g,
- 6954 sztuk (...)– Makaron (...)500g,
- 3062 sztuk (...)– Makaron (...)500g,
- 248 sztuk (...) Makaron (...) (...) (...) 500g,
- 623 sztuk (...) – Makaron (...) (...) (...),
- 72 sztuk (...) Makaron (...) 500g,
- 2682 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 1900 sztuk (...) 1000g 8 – Makaron (...) (...) (...) 1000g,

- 33640 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 7920 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 250g,
- 6961 sztuk (...)– Makaron (...) (...) (...) 500g,
- 3536 sztuk (...)– Makaron (...) (...) (...) 500g,
- 3348 sztuk (...) – Makaron (...) (...) (...) 500g,
- 675 sztuk (...) 1000g – Makaron (...) (...) (...) 1000g,
- 432 sztuk (...) – Makaron (...) (...) (...) (...),
- 3158 sztuk (...) – Makaron (...) (...) (...) 500g,
- 3504 sztuk (...)– Makaron (...) (...) (...)500g,
- 7350 sztuk (...) – Makaron (...) (...) (...) 500g,
- 973 sztuk (...)– Makaron (...) (...) 250g,
- 1869 sztuk (...)– Makaron (...) (...) 250g,
- 2253 sztuk (...) – Makaron (...) (...) 500g,
- 2289 sztuk (...) 250 ML – Olej (...),
- 1452 sztuk (...) 250 ml – (...) 250 ml,
- 8327 sztuk (...)500 ml – (...) 500 ml,
- 1055 sztuk (...)750 ml – (...) 750 ml,
- 936 sztuk (...)190g (...),
- 790 sztuk (...) 190g (...),
- 524 sztuk (...)400g,
- 715 sztuk (...)800g,
- 672 sztuk (...)400x3 – (...)400gx3,
- 1144 sztuk (...) – (...)400g,
- 20 sztuk (...) Ryż (...)1000g (...),
- 80 sztuk (...) Ryż (...)1000g (...),
- 61 sztuk (...)280g (...),
- 55 sztuk (...) 280g (...),
- 38 sztuk (...) 280g (...),

2. w pozostałym zakresie w ograniczonej części żądania pozwu postępowanie umorzył;

3. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 32 673 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok został wydany w oparciu o następujące ustalenia:

Powódkę z (...) łączyła umowa sprzedaży towarów. Za zakupiony towar (...)wystawiało faktury. Dokumenty te wystawiano w okresach 16 maja – 5 grudnia 2011 r. Wynikające z nich należności powódka uregulowała przelewami. W związku z zaistniałymi wzajemnymi należnościami oraz zobowiązaniami powódka dokonała potrącenia wierzytelności z (...)na kwotę 1 678, 95 zł.

Pozwaną (...) oraz (...)łączyła umowa sprzedaży towarów (różnego rodzaju prętów) na łączną kwotę 124 199,64 zł. (...)nie uregulowała należności wynikającej z tych umów. Pozwana przeciwko (...) uzyskała nakaz zapłaty, a następnie – na skutek sprzeciwu (...)– wyrok na kwotę wynikającą z umowy.

Pozwana po uzyskaniu tytułu wykonawczego wszczęła egzekucję wybierając Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gdyni Jarosława Buzderewicza. We wniosku egzekucyjnym pozwana wniosła o przeprowadzenie egzekucji m. in. z wszystkich znanych Komornikowi ruchomości. W toku postępowania egzekucyjnego ustalono, iż między (...), a powódką oraz spółką (...) doszło w dniu 20 maja 2011 r. do zawięzania porozumienia trójstronnego, na mocy którego (...)dokonała cesji przysługujących jej względem (...)wierzytelności oraz obowiązków zarówno istniejących w chwili zawierania porozumienia, jak i mogących powstać w przyszłości. Po zawarciu porozumienia (...)uiszcila na rachunek Komornika kwotę 26 250,11 zł. Pismem z 9 grudnia 2011 r. (...) poinformowała Komornika Buzderewicza, iż wpłat tych dokonano omyłkowo. Z uwagi na treść porozumienia trójstronnego winny one zostać uiszczone powódce; w związku z tym (...) wezwała Komornika do jej zwrotu. Wobec treści pisma Komornik dokonał zajęcia wierzytelności przysługujących (...)od powódki.

W toku egzekucji dokonano ponadto zajęcia rachunków bankowych w Banku (...), skąd uzyskano częściową spłatę zadłużenia oraz zajęcia wierzytelności (...) względem innych podmiotów.

W toku egzekucji ustalono nadto, iż (...) posiada magazyn w G. przy ulicy (...). W dniu 27 grudnia 2011 r. doszło do zajęcia ruchomości objętych wnioskiem egzekucyjnym. W jego wyniku doszło do zajęcia ruchomości objętych pozvem. Ruchomości te w chwili zajęcia były własnością powódki i znajdowały się na jego stanie magazynowym. Ruchomości te zajęto już po uiszczeniu ceny. Znajdowały się one w magazynie (...) i były opakowane w ich firmowe opakowanie. O zajęciu powiadomiono (...) w dniu 24 stycznia 2012 r. Ruchomości te oddano pod dozór pracownika powódki D. M.. Pismem z 3 stycznia 2012 r. powódka wniosła o umorzenie postępowania egzekucyjnego wskazując, iż zajęty towar jest jego własnością, a jego zajęcie paraliżuje działalność powódki i naraża ją na poniesienie wymiernej szkody majątkowej.

Następnie pismem z 23 stycznia 2012 r. powódka wezwała pozwaną do zwolnienia spod egzekucji zajętych ruchomości najpóźniej do dnia 27 stycznia 2012 r. W odpowiedzi pozwana w piśmie z dnia 5 stycznia 2012 r. zwróciła się do Komornika o zwolnienie spod zajęcia części ruchomości ujętych w fakturach nr (...), (...), (...) (...), (...). Postanowieniem z 12 stycznia 2012 r. Komornik umorzył w tym zakresie postępowanie egzekucyjne. O treści tego postanowienia pozwana poinformowała powódkę pismem z 27 stycznia 2012 r.

Na czynności Komornika, w szczególności na zajęcie ruchomości objętych pozvem powódka składała skargę do Sądu Rejonowego w Gliwicach. Postanowieniem z 14 maja 2012 r., II Co 673/12 Sąd oddalił skargę. Postanowieniem z 5 września 2012 r. Sąd odwoławczy oddalił zażalenie powódki na to postanowienie.

Czyniąc ustalenia faktyczne każdorazowo wskazał Sąd Okręgowy dowody, w oparciu o które je poczynił.

Sąd Okręgowy dokonał oceny materiału zgromadzonego w sprawie, podał dlaczego i którym dowodom dał wiarę i dlaczego oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań Komornika Jarosława Buzderewicza oraz T. P., M. K. (k: 339).

W tak poczynionych ustaleniach zważył Sąd Okręgowy, że roszczenie powódki podlegało uwzględnieniu w całości.

Przytoczył Sąd przepis art. 841 § 1 k.p.c. i stwierdził, że egzekucja była prowadzona przez pozwaną przeciwko dłużnikowi (...). W jej trakcie dokonano zajęcia oznaczonych w pozwie ruchomości stanowiących własność powódki.

Powódka nabyła własność oznaczonych w pozwie ruchomości na mocy umowy sprzedaży. Zgodnie z art. 155 § 2 k.c. jeżeli przedmiotem umowy zobowiązującej do przeniesienia własności są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, do przeniesienia własności potrzebne jest przeniesienie posiadania rzeczy. Z protokołu zajęcia ruchomości wynika, iż przedmiot zajęcia był na stanie magazynowym powódki (dłużnik i powódka dzielili wspólny magazyn). Musiało zatem dojść do przejścia posiadania na rzecz powódki, a tym samym do przeniesienia własności. Należało wobec tego uznać, iż zajęcie tych ruchomości (skierowanie do niej egzekucji) naruszało prawo własności powódki. Uzasadniało to uwzględnienie powództwa w całości.

Nie podzielił Sąd Okręgowy stanowiska pozwanej co do oddalenia powództwa. Podniósł Sąd, że „egzekucja prowadzona jest przeciwko (...). W trakcie egzekucji nie jest wykluczone naruszenie interesów osób trzecich. Powództwa przeciwegzekucyjne mają służyć ochronie interesu tych osób. Egzekucja prowadzona jest na szeroką skalę. Fakt, iż – jak twierdzi pozwana – dłużnik (...) ukrywa pieniądze względnie majątek nie oznacza, iż nie należy udzielać ochrony kontrahentom dłużnika nie związanym bezpośrednio z egzekwowanym długiem.

Nie ma racji powódka domagając się uwzględnienia zarzutu pauliańskiego w niniejszym postępowaniu. Zgodnie z art. 527 § 1 oraz 2 k.c., gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny, albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem czynności.

W ocenie Sądu czynność, względem której pozwana podniosła zarzut pauliański (umowa sprzedaży pomiędzy (...), a powodem) nie została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela. Przedmiotem zarzutu była umowa sprzedaży, a zatem umowa wzajemna. Za sprzedane towary (...) uzyskała pieniądze. Pozwana nie wykazała – a to na niej spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie – iż na skutek umowy sprzedaży (...) stało się nie wypłacalne, względnie, że stan tej wypłacalności powiększył się. Pozwana nie udowodniła, iż majątek (...)doznał jakiegokolwiek umniejszenia. Fakt, iż makaron został sprzedany bez marży nie powoduje, iż czynność została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela. Wskazuje jedynie, iż można rozważać, czy (...) na tej umowie osiągnęło zysk. Fakt nienaliczenia marży nakazuje uznać, iż skutek sprzedaży majątek (...) nie został wprawdzie powiększony, lecz jednocześnie nie został pomniejszony. Potwierdza to jedynie wniosek, że na skutek umowy sprzedaży nie doszło do pokrzywdzenia wierzyciela. Podniósł Sąd, iż niewypłacalności (...) nie udowadnia nieskuteczna egzekucja, w szczególności egzekucja skierowana do rachunków bankowych.

Dalej stwierdził Sąd Okręgowy, że „pozwana w odpowiedzi na pozew w zakresie pokrzywdzenia wierzyciela przywołała dwa poglądy prawne. Po zapoznaniu się z dostępnym w Lex Polonica nr 2120679 uzasadnieniem wyroku Sądu Najwyższego z 30.11.2004 r., IV CSK 285/2004 stwierdził Sąd, że nie uzasadniono w nim szczegółowo tezy, którą wytłuściła w piśmie procesowym pozwana. Z fragmentu powoływanego przez pozwaną można by wnioskować, że „pieniądze” to „świadczanie, z którego egzekucja jest niemożliwa”, a przecież tak nie jest. Pogląd Sądu Najwyższego wynikał ze specyfiki konkretnej sprawy i poczynionej w niej ustaleń faktycznych, odmiennych od niniejszej sprawy, w której nie ustalono co się stało z pieniędzmi. Z kolei powoływany wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 14.02.2008 r., VACA1/2008, Lex 399865, pomimo publikowanej i cytowanej tezy, dotyczy właśnie sytuacji, gdy Sąd Okręgowy stwierdził w podobnej sprawie brak pokrzywdzenia wierzyciela, a Sąd Apelacyjny apelację oddalił”.

Stwierdził Sąd, „że pozwana nie wykazała, by powódka jako osoba trzecia w dniu zawierania umowy sprzedaży przy zachowaniu należytej staranności o możliwości pokrzywdzenia pozwanej mogła się dowiedzieć, a tym bardziej nie wykazała, by umowa została dokonana ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Ponadto, pozwana nie wykazała w sposób przekonujący, iż zarówno powódka, jak i (...) były ze sobą w bliskich stosunkach lub stałych stosunkach gospodarczych. Okoliczności tej nie potwierdzają związki personalne oraz kapitałowe między tymi spółkami. Ze znajdujących się w aktach sprawy odpisów KRS wynika, iż spółka (...) w okresie 6 grudnia 2005 - 2 lutego 2011 r. była wyłącznym udziałowcem spółki powodowej. I.W. u powódki pełnił od 6 grudnia 2005 r. funkcję prokurenta. W okresie od 24 czerwca 2002 – 30 listopada 2010 r. pełnił również funkcję prezesa zarządu w (...). Nadto do 1 września 2011 r. był prokurentem spółki (...) (1 września 2011 r. data wykreślenia). Uchwałą z 30 listopada 2010 r. wspólnicy (...) odwołali I. W. z funkcji prezesa zarządu. Wykreślenia w KRS dokonano 26 maja 2011 r. Z kolei K. W. w spółce (...) był prokurentem do 1 września 2011 r., a w spółce powodowej od 6 grudnia 2005 r. pełni funkcję prezesa zarządu. Wskazać należy, iż w chwili zawierania umów będących przedmiotem postępowania I. W. nie pełnił już w spółce (...) funkcji kierowniczych. Pełnienie zaś w tej spółce funkcji prokurenta nie jest w ocenie Sądu Okręgowego wystarczające, by uznać, iż obie te spółki wyczerpywały znamiona domniemania z art. 527 § 3 i 4 i nie wystarczy do obalenia domniemania, iż w przedmiotowym okresie spółką (...) kierowała osoba uwidocznioma w okresie zawierania umowy jako prezes tj. M. T.. Zgodnie z przyjmowanym w doktrynie poglądem do uznania, że strony są w stałych stosunkach gospodarczych niezbędny jest, by łączył je stosunek prawny o charakterze ciągłym w ramach odpowiednio ścisłej, długofalowej współpracy. W niniejszej sprawie natomiast ustalono, iż strony łączyła pojedyncza umowa sprzedaży oraz umowa cesji. Umowy te w ocenie Sądu nie mieszczą się w pojęciu „stałych stosunków gospodarczych” w rozumieniu omawianej regulacji i nie dają podstaw do zastosowania domniemania z art. 527 § 4 k.c. Podkreślić należy, iż rozważania co do domniemań z art. 527 § 3 i 4 k.c. dotyczą wiedzy o świadomości pokrzywdzenia wierzyciela, a w niniejszej sprawie, jak opisano powyżej, nie wykazano, aby doszło w ogóle do „pokrzywdzenia wierzyciela” oraz „uzyskania korzyści majątkowej” w rozumieniu art. 527 § 1 i 2 k.c.”.

Mając powyższe na uwadze, uznał Sąd Okręgowy, że powództwo w całości należało uwzględnić (pkt 1 wyroku).

Co do orzeczenia zawartego w punkcie 2 wyroku stwierdził Sąd Okręgowy, że postępowanie w pozostałym zakresie podlegało umorzeniu na zasadzie art. 203 k.p.c. w zw. z art. 355 k.p.c., wobec częściowego cofnięcia pozwu wynikającego z częściowego zwolnienia ruchomości spod egzekucji przez pozwaną w trakcie postępowania egzekucyjnego. Cofnięcie pozwu nastąpiło przed rozpoczęciem sprawy, a zatem nie wymagało do swej skuteczności zgody pozwanej. Żądanie powódki w tym zakresie nie wymagało merytorycznego rozpoznania.

O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 99 k.p.c. mając na względzie wynik sprawy.

Wyrok zaskarżyła apelacją powódka w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie art. 527 § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie, iż dłużnik jest wypłacalny oraz iż nie doszło do pokrzywdzenia wierzyciela;
2. naruszenie art. 527 § 2 k.c. poprzez błędne przyjęcie, iż powódka nie pozostawała z dłużnikiem w bliskim stosunku;
3. naruszenie art. 527 § 3 k.c. poprzez błędne przyjęcie, iż powódkę i dłużnika nie łączyły stałe stosunki gospodarcze;
4. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nierozważenie w sposób wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz poczynienie ustaleń sprzecznych z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym;
5. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na wadliwym założeniu, że dłużnik jest wypłacalny, a wierzyciel może zaspokoić swoją należność z innych składników majątku (...) Sp. z o.o.;
6. naruszenie art. 155 § 2 k.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie, iż doszło do przeniesienia posiadania rzeczy zajętych w toku egzekucji prowadzonej przeciwko dłużnikowi;
7. naruszenie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż wydanie wyroku jest zbędne w sytuacji braku oświadczenia powódki o cofnięciu pozwu w części;

8. naruszenie art. 203 k.p.c. poprzez przyjęcie, iż oświadczenie powódki, iż wnosi o umorzenie postępowania jest cofnięciem przez nią pozwu ze skutkiem prawnym;

9. naruszenie art. 98 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, iż powódka wygrała sprawę w całości.

Wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania;

2. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych za obie instancje (k: 347-356).

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego w kwocie 7 200 zł, uznając, że w postępowaniu apelacyjnym reprezentujący powódkę substytut pełnomocnika tejże – sporządzający apelację – jest nowym pełnomocnikiem procesowym (k: 363 - 366) (k: 367 pełnomocnictwo substytucyjne).

Rozpoznając apelację pozwanej Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja podlega uwzględnieniu.

Na wstępie Sąd zauważa, że zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy orzekł o żądaniu powódki (pkt 1), umorzył postępowanie w zakresie – jak uznał – prawnie skutecznego cofniętego pozwu (pkt 2) i orzekł o kosztach procesu.

Zaskarżając wyrok w całości de facto pozwana, chociaż wniosła formalnie jeden środek zaskarżenia od całego wyroku, zawarła w apelacji również zażalenie na orzeczenie o umorzeniu postępowania w sprawie w zakresie określonym w punkcie 2 wyroku.

Postanowienie o umorzeniu postępowania nie jest orzeczeniem co do istoty sprawy, zatem właściwym środkiem do zaskarżenia takiego orzeczenia jest zażalenie, które zgodnie z przepisem art. 357 § 1 k.p.c. w zw. z art. 394 § 1 k.p.c. winno być wniesione w terminie tygodniowym od doręczenia pozwanej odpisu zaskarżonego wyroku z uzasadnieniem. Wskazać jednak należy, że Sąd Okręgowy postanowienie o umorzeniu postępowania w zakresie – jak przyjął ten Sąd – prawnie skutecznego cofniętego żądania zostało zamieszczone w wyroku, a nie w postanowieniu.

Uznał Sąd Apelacyjny, iż wniesienie apelacji w terminie (co do orzeczenia zawartego w punkcie 1 zaskarżonego wyroku), ale objęcie nią również orzeczenia zawartego w punkcie 2 wyroku Sądu Okręgowego, przesądza automatycznie o terminowym wniesieniu środka odwoławczego (zażalenia), mimo że ze swej istoty nie jest on apelacją, lecz zażaleniem. Dostosowanie przez pozwaną środka zaskarżenia do zastosowanej przez Sąd Okręgowy formy orzeczenia i zamiast zażalenia na zawarte w wyroku postanowienie złożenie apelacji, środek ten (w zakresie odnoszącym się do orzeczenia zawartego w punkcie 2) należało potraktować jako zażalenie i środek ten nie podlega odrzuceniu z uwagi na niezachowanie terminu z art. 394 § 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25.11.2010 r., II PZ 37/10, postanowienie Sądu Najwyższego z 19.12.2007 r., V CZ 123/07, uchwałę Sądu Najwyższego z 6.03.1972 r., III CZP 27/71, OSNC 1973, nr 1, poz. 1).

Na podzielenie zasługuje zarzut naruszenia art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 k.p.c. opisany w punkcie 8 apelacji.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego powódka nie cofnęła prawnie skutecznego żądania co do ruchomości – towarów szczegółowo wymienionych w piśmie procesowym z dnia 2.10.2012 r. (k: 169-184), o łącznej wartości 79 906,73 zł. „Wniosek o umorzenie postępowania na podstawie art. 355 k.p.c.” powódka złożyła po doręczeniu pozwanej odpisu pozwu i złożeniu przez nią odpowiedzi na pozew (k: 83, k: 86-153).

Na rozprawie w dniu 23.10.2012 r. pełnomocnik powódki wniósł o umorzenie postępowania w zakresie ruchomości wymienionych w piśmie z 2.10.2012 r., a pełnomocnik pozwanej oświadczył, że nie wyraża zgody na umorzenie postępowania wnosząc o merytoryczne rozpoznanie także w tej części, wskazując na daty poszczególnych czynności opisanych w odpowiedzi na pozew, odnoszących się do umorzenia na wniosek pozwanej postępowania egzekucyjnego w określonym zakresie, skutkujące wydaniem przez Komornika w dniu 12.01.2012 r. postanowienia o częściowym umorzeniu postępowania egzekucyjnego.

Jak wynika z materiału zgromadzonego w sprawie co do ruchomości objętych wnioskiem o umorzenie postępowania, na wniosek pozwanej zawarty w piśmie z dnia 5.01.2012 r. o zwolnienie spod zajęcia (k: 96 - 99), postanowieniem z dnia 12.01.2012 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gdyni Jarosław Buzderewicz umorzył postępowanie egzekucyjne (k: 100 - 101).

W odpowiedzi na wezwanie powódki z 23.01.2012 r. do zwolnienia zajętych ruchomości spod egzekucji z wyznaczonym terminem do 27.01.2012 r. (15), pismem z daty 27.01.2012 r. (nadany na adres pełnomocnika powódki 30.01.2012 r.) pozwana poinformowała powódkę o treści postanowienia z 12.01.2012 r.

Pozew w rozpoznawanej sprawie został złożony w dniu 27.01.2012 r. (data stempla pocztowego k: 42). Zauważyć jednak należy, iż skuteczne uiszczenie opłaty od pozwu nastąpiło w dniu 14.05.2012 r. (k: 70) i aczkolwiek zgodnie z przepisem art. 130 § 3 k.p.c., pozew wywołał skutki od chwili jego wniesienia (tj. 27.01.2012 r.), bez żadnych wątpliwości należy przyjąć, że w dacie wnoszenia opłaty od pozwu powódka posiadała wiedzę co do treści postanowienia Komornika z 12.01.2012 r., zatem już w dacie uiszczenia opłaty od pozwu mogła ograniczyć żądanie pozwu i uiścić należną opłatę z uwzględnieniem wartości przedmiotu sporu popieranego powództwa w toku dalszego postępowania. W odpowiedzi na pozew, wnosząc o oddalenie powództwa, pozwana przywołała treść postanowienia Komornika z 12.01.2012 r. (k: 30, k: 96 - 100). W sprawie odbyły się dwie rozprawy, pierwsza w dniu 9 października 2012 r., na której pełnomocnik powódki podtrzymał stanowisko wyrażone w pozwie (k: 184). Na drugiej zaś rozprawie w dniu 23 października 2012 r., pełnomocnik powódki również podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie, zaś na pytanie Przewodniczącego oświadczył, że „podtrzymuje pozew, z tym że wnosi o umorzenie postępowania w zakresie ruchomości wymienionych w piśmie z 2.10.2012 r.” (k: 169), a pełnomocnik pozwanej oświadczył, „że nie zgadza się na umorzenie postępowania wnosząc o merytoryczne rozpoznanie sprawy również w tej części” (k: 318).

Zatem należało przyjąć, że – wobec stanowiska procesowego pozwanej – iż powódka nie cofnęła prawnie skutecznie pozwu co do zwolnienia spod egzekucji ruchomości o wartości 79 906,73 zł. W tej części z braku przesłanek z art. 203 § 1 k.p.c. Sąd winien orzec co do istoty sprawy z powodu bezzasadnego wytoczenia powództwa co do ruchomości o w/w wartości, co do których przed wniesieniem pozwu na wniosek pozwanej – wierzyciela Komornik, postanowieniem z dnia 12.01.2012 r., umorzył postępowanie egzekucyjne. W zakresie kosztów procesu brak jest podstaw prawnych do obciążenia nimi w tym zakresie pozwanej. Wytaczając w omówionym zakresie powództwo, w świetle wyżej omówionych okoliczności, bez względu na formę orzeczenia w tym zakresie: co do istoty, albo umorzenia postępowania, to powódka jest stroną przegrywającą, a nie pozwana. Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego w omówionym zakresie powództwo było nieuzasadnione już w dacie jego złożenia, pozwana nie dała podstaw prawnych do wytoczenia go w tej części. Późniejsze oświadczenie powódki, co do umorzenia postępowania w omówionym zakresie, po wniesieniu pozwu, uzasadnia potraktowanie powódki jako strony przegrywającej spór w tej części.

Mając powyższe na uwadze, zażalenie na umorzenie postępowania w zakresie wskazanym w punkcie 2 zaskarżonego wyroku jako uzasadnione podlegało zmianie przez uchylenie (art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.). Brak w tym zakresie orzeczenia co do istoty sprawy (takiego charakteru nie ma postanowienie o umorzeniu postępowania). Sąd Apelacyjny z powodu braku orzeczenia co do istoty sprawy nie mógł merytorycznie orzec w tej części.

Również orzeczenie o kosztach procesu podlega uchyleniu. Uwzględnienie apelacji co do orzeczenia zawartego w punkcie 1 zaskarżonego wyroku przy braku merytorycznego orzeczenia co do punktu 2 tegoż wyroku – uzasadniało uchylenie orzeczenia co do kosztów procesu zawartego w punkcie 3 wyroku i przekazanie w tym zakresie sprawy do

ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu (art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.). Postanowienie o kosztach dzieli los orzeczenia zawartego w punkcie 2 wyroku.

O kosztach procesu sąd orzeka w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 1 k.p.c.). Skoro apelacja pozwanej została uwzględniona oraz zażalenie tejże na postanowienie o umorzeniu postępowania, wydając merytoryczne orzeczenie co do żądania objętego prawnie nieskutecznym cofnięciem pozwu wyda Sąd Okręgowy orzeczenie o kosztach procesu oraz postępowania zażaleniowego i apelacyjnego, na które składa się opłata oraz koszty zastępstwa procesowego.

Opłata od zażalenia „mieści się” w opłacie od apelacji (k: 346), w tym znaczeniu, że zostało ono należycie opłacone. Wysokość tej opłaty przy uwzględnieniu wartości przedmiotu zaskarżenia 79 906,73 zł wynosi piątą część opłaty (art. 19 ust. 3 pkt 2 u.k.s.c.).

Podziela Sąd Apelacyjny zarzuty apelacyjne opisane w punktach 4 i 5. W istocie apelacja zarzuca sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym. Sprzeczność ta mająca wpływ na wynik sprawy, polega na dysharmonii pomiędzy materiałem zgromadzonym w sprawie a konkluzją do jakiej dochodzi Sąd Okręgowy na podstawie tego materiału. Chodzi tu o sytuację, gdy Sąd zebrał materiał dowodowy, ale źle go ocenił, co z kolei miało przełożenie na niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 527 k.p.c.

I tak, oceniając pokrzywdzenie pozwanej w chwili podniesienia w odpowiedzi na pozew zarzutu skargi pauliańskiej (art. 531 § 1 k.c.) stwierdzić należy w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, iż zarówno w tej dacie (tj. 10 lipca 2012 r. k: 86 - 153), jak i w datach wyrokowania przez Sądy obu instancji pozwana nie została zaspokojona. Jej wierzytelność stwierdzona tytułem wykonawczym, wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 27 września 2011 r., sygn. akt VI GC 82/11, zaopatrzonym w klauzulę wykonalności, z kwoty 124 199,64 zł (należność główna z ustawowymi odsetkami od dat i kwot wskazanych w tytule wraz z kosztami procesu k: 113-1114) w wyniku prowadzonego postępowania egzekucyjnego w stosunku do (...) Sp. z o.o. w G. nie została zaspokojona do kwoty 83 049,98 zł (k: 251, k: 209, k: 102, k: 173, k: 119 oraz oświadczenie pełnomocnika pozwanej złożone na rozprawie apelacyjnej k: 380/2).

Poza sporem jest, że jedyny majątek dłużnika – pozwanej to ruchomości – towar objęty żądaniem pozwu, a szczegółowo wskazany w punkcie 1 zaskarżonego wyroku.

Egzekucja z rachunków bankowych dłużnika, jak wynika z czynności egzekucyjnych ustalonych przez Sąd Okręgowy w oparciu o akta Komornika przy Sądzie Rejonowym w Gdyni Jarosława Buzdrewicza, sygn. akt KM 6651/11, nie doprowadziła do zaspokojenia pozwanej – wierzyciela.

Aczkolwiek powódka z dłużnikiem pozwanej zawarła umowy sprzedaży twierdząc, że wynikająca z faktur dołączonych do pozwu cena każdorazowo została uiszczona, bez względu czy z marżą handlową, czy też bez marży, postępowanie dowodowe wykazało, że uzyskany ekwiwalent nie znajduje się w majątku dłużnika i równocześnie nie został wykorzystany do zaspokojenia pozwanej.

Przypomnieć należy, że wierzytelność pozwanej wynikająca z faktury VAT nr (...) z daty wystawienia 26.02.2011 r. stała się wymagalna w dniu 29 marca 2011 r. (k: 103), a z faktury VAT nr (...) z daty 25.02.2011 r. – 28 marca 2011 r. (k: 104).

Pozwana pozew o zapłatę w/w należności złożyła w dniu 24 maja 2011 r. (k: 105-106), w dniu 27 maja 2011 r. Sąd Okręgowy w Toruniu wydał nakaz zapłaty (k: 107), a po rozpoznaniu sprzeciwu dłużnika – (...) Sp. z o.o. w G. z daty 27 czerwca 2011 r. (k: 108-109), w dniu 27 września 2011 r. został wydany wyrok w sprawie VI GC 82/11 Sądu Okręgowego w Toruniu uwzględniający powództwo pozwanej (k: 116-117).

Aczkolwiek pozwana wszczęła w październiku 2011 roku postępowanie egzekucyjne zabezpieczające, w dniu 29.12.2011 r. Komornik dokonał zajęcia rachunku bankowego dłużnika w (...) Bank (...) S.A. na rzecz pozwanej,

zrealizowane zostały 4 częściowe spłaty w dniach 29.12.2011 r., 27.01.2012 r., 14.02.2012 r., 19.03.2012 r. (k: 190, k: 209 – zaświadczenie o dokonanych wpłatach).

Z umów sprzedaży, dziesięciu, a nie jak przyjął Sąd Okręgowy jednej, zawartych pomiędzy powódką a dłużnikiem pozwanej, których zawarcie udowadnia powódka dziesięcioma fakturami: z maja 2011 roku – z 16.05.2011 r. nr (...) na kwotę 204 155,18 zł (k: 16), z 16.05.2011 r. nr (...) na kwotę 328 311,09 zł (k: 17), z 18.05.2011 r. nr (...) na kwotę 193 645,77 zł (k: 18), z 25.05.2011 r. nr (...) na kwotę 35 151,19 zł (k: 19), z 31.05.2011 r. nr (...) na kwotę 159 453,58 zł (k: 20); z miesiąca czerwca 2011 roku – z 7.06.2011 r. nr (...) na kwotę 71 793,56 zł (k: 21), z 29.06.2011 r. nr (...) na kwotę 194 847,33 zł, z 30.06.2011 r. nr (...) na kwotę 75 548,00 zł (k: 23); z miesiąca lipca 2011 roku – z 5.07.2011 r. nr (...) na kwotę 75 364,04 zł (k: 24); z miesiąca września 2011 roku – nr (...) z 8.09.2011 r. na kwotę 1 678,95 zł (k: 25) wynika, że ekwiwalent – cena z tytułu zawartych umów uzyskana przez dłużnika wielokrotnie przewyższała należność pozwanej i pomimo wymagalności tych należności już w dniach 28 i 29 marca 2011 r. pozwana w dacie wytoczenia powództwa o zapłatę nie została w żadnej części zaspokojona, a w toku postępowania egzekucyjnego, dług zmniejszył się z kwoty 124 199,64 zł (należność główna) do kwoty 83 049,98 zł w dacie wyrokowania.

Powyższe uprawnia do wniosku, że czynności prawne dłużnika – umowy sprzedaży działy w okresie od maja do września 2011 roku, za które dłużnik otrzymał ekwiwalent, spowodowały pokrzywdzenie pozwanej, skoro uzyskany ekwiwalent nie znajduje się w majątku dłużnika (postępowanie dowodowe nie uprawnia do postawienia wniosku przeciwnego), jak również wynik postępowania egzekucyjnego uprawnia do wniosku, że otrzymany ekwiwalent – cena (w pieniądzu) nie został przez dłużnika wykorzystany do zaspokojenia pozwanej.

W uzasadnieniu wyroku z 6.10.2011 r. Sąd Najwyższy (sygn. V CSK 493/10) wyraził pogląd, który podziela Sąd Apelacyjny, że „błędna jest wykładnia art. 527 § 1 k.c., zgodnie z którą jeżeli dłużnik w zamian za zaskarżoną czynność prawną uzyskał świadczenie ekwiwalentne, nie można dalej czynności prawnej przypisać znamienia pokrzywdzenia wierzyciela. Czynność prawna dłużnika, za którą otrzymał on świadczenie ekwiwalentne, nie powoduje pokrzywdzenia wierzycieli, jeżeli uzyskany ekwiwalent znajduje się w majątku dłużnika lub został wykorzystany do zaspokojenia wierzycieli” (por. wyroki Sądu Najwyższego z 7.12.1999 r., I CKN 287/98, z 5.03.2008 r., V CSK 471/07, z 9.04.2010 r., III CSK 273/09).

Prawo zaspokojenia pozwanej doznało uszczerbku. Dłużnik jest niewypłacalny, prowadzona egzekucja li tylko częściowo doprowadziła do zaspokojenia pozwanej.

Podnieść należy, że pokrzywdzenie powstaje na skutek takiego stanu majątku dłużnika, który powoduje nie tylko niemożność, ale i utrudnienie lub odwleczenie w czasie zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29.06.2004 r., II CK 367/03). Jak wynika z czynności egzekucyjnych (przeprowadzono dowód z dokumentów znajdujących się w aktach KM 6651/11 – k: 318, k: 185-189 akt), stan majątku dłużnika w ocenie Sądu Apelacyjnego nie tylko utrudnia zaspokojenie pozwanej – wierzyciela, ale jednocześnie powoduje niemożność zaspokojenia pozwanej.

Dla uznania czynności prawnej za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli nie jest wymagane ustalenie określonej skali, bądź stopnia niewypłacalności dłużnika w odniesieniu do stanu, jaki istniał przed dokonaniem zaskarżonych czynności prawnych. Wystarczy bowiem jakiegokolwiek pogorszenie możliwości zaspokojenia się wierzyciela.

Skoro pozwana na gruncie rozpoznawanej sprawy wykazała posiadanie wierzytelności w stosunku do (...) Sp. z o.o. w G. w chwili dokonania zaskarżonych czynności prawnych (umów sprzedaży ruchomości zawartych w okresie od maja do września 2011 roku) oraz w dacie zgłoszenia w tej sprawie – powództwo oparte jest o przepis art. 841 § 1 i § 3 k.p.c. – zarzutu przeciwko powódcie - osobie trzeciej, która uzyskała wskutek tej czynności korzyść majątkową (art. 531 § 1 k.c.), wykazanie przez pozwaną pokrzywdzenia oraz niewypłacalności dłużnika, odpowiedzieć należy na pytanie, czy – co podnosi pozwana w apelacji – istnieją przesłanki z § 3, albo § 4 art. 527 k.c.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, w ocenie Sądu Apelacyjnego, pozwana wykazała, że powódka i dłużnik apelującej pozostawali w stałych stosunkach gospodarczych. Wykazała również stosunek bliskości udziałowców – członków zarządu i prokurentów dłużnika i powódki.

Zgodnie z przepisem art. 527 § 1 k.c., jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że było mu wiadome, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Stalność stosunków między określonymi podmiotami oznacza, że mają one charakter ciągły (trwały), bądź też powtarzalny. Dla przyjęcia istnienia stałych stosunków nie jest obojętna ilość, wielkość, powtarzalność i częstotliwość zawieranych między określonymi podmiotami transakcji oraz wielkość obrotów. Określenie „stosunki gospodarcze” należy rozumieć jako stosunki prawne w ramach obrotu gospodarczego, a więc powstające w zakresie, bądź bezpośrednim związku z prowadzeniem działalności gospodarczej (zawodowej). Mogą one mieć charakter zarówno jednostronnie, jak i dwustronnie gospodarczy.

Przechodząc na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, iż powódka oraz dłużnik pozwanej są podmiotami gospodarczymi, obie spółki prowadzą działalność gospodarczą, a stosunki prawne między tymi podmiotami w okresie od maja do września 2011 roku nie były okazjonalne, czy też przypadkowe, były to stosunki gospodarcze. We wskazanym okresie dłużnik i osoba trzecia – powódka zawarli dziesięć umów sprzedaży towarów w ramach prowadzonej przez te podmioty działalności gospodarczej.

W miesiącu maju 2011 roku, co wynika z faktur przedłożonych przez powódkę, a wyżej wskazanych, podmioty te zawarły 5 umów sprzedaży, w czerwcu 3, w lipcu 1, we wrześniu 1 – na łączną kwotę 1 339 948,69 zł (k: 16-27).

Jak wynika z każdej faktury zostały one zaksięgowane. I tak należność z faktury z 16.05.2011 r. płatna była do 20.05.2011 r. (k: 16) na kwotę 204 155,18 zł. Kolejne z: 16.05.2011 r. na kwotę 328 311,09 zł, z 18.05.2011 r. na 193 645,77 zł, płatne do dnia 20.05.2011 r. (k: 17-18). Kolejna np. z 31.05.2011 r. na 159 453,58 zł płatna do 7.06.2011 r. (k: 20). Kolejna np. z 29.06.2011 r. na 194 847,33 zł płatna do 1 lipca 2011 r. (k: 22). Ilość, częstotliwość zawartych transakcji – umów sprzedaży rodzajowo tego samego towaru – makaronu, wielkość obrotów, przy uwzględnieniu faktu bezspornego, że w dniu 20.05.2011 r. pomiędzy dłużnikiem pozwanej, powódką i (...) Sp. z o.o. w W. zostało zawarte Porozumienie Trójstronne, mocą którego dłużnik – (...) Sp. z o.o. w G. prowadząca na podstawie umowy z 2.01.2011 r. współpracę handlową z (...), zgodnie z którą temuż podmiotowi dostarczała towary i usługi, przeniosła na rzecz powódki wszystkie przysługujące jej względem (...) prawa i obowiązki, wynikające ze współpracy handlowej, z umowy z 2.01.2011 r. (Porozumienie k: 141-143).

Uwzględniając powyższe, to jest fakt zawarcia pomiędzy powódką a dłużnikiem w/w umowy, z której saldo obrotów dłużnika przez okres 9 miesięcy (od lutego 2011 roku do września 2011 roku) wyniosło 243 086,92 zł, a powódki – przez siedem miesięcy – 229 269,56 zł, dalej zawarcie dziesięciu umów sprzedaży na kwotę ponad 1 300 000 zł w okresie od 16.05.2011 r. do 8.09.2011 r. uzasadnia przyjęcie, że powódka – przedsiębiorca pozostawała z dłużnikiem (również przedsiębiorcą) w stałych stosunkach gospodarczych, a wskutek dokonanych umów sprzedaży – czynności prawnych dłużnika dokonanych z pokrzywdzeniem – co wynika z wcześniejszych uwag – pozwanej, powódka uzyskała korzyść majątkową. W takiej sytuacji działa domniemanie, że powódce było wiadome, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela – pozwanej. Ciężar obalenia tego domniemania spoczywał na powódce. Domniemanie to nie zostało obalone.

Jeszcze raz należy podkreślić, że w stanie faktycznym sprawy czas trwania stosunków gospodarczych pomiędzy powódką a dłużnikiem, ilość, charakter i rozmiar zawartych umów daje podstawę do przyjęcia, że powódka – przedsiębiorca miała wiedzę o stanie majątkowym dłużnika, dowodem niewypłacalności którego jest nieskuteczność prowadzonej przeciwko niemu egzekucji.

Łącznie zatem zostały spełnione przesłanki skargi pauliańskiej – a zarzut przeciwko powódce podniesiony w rozpoznawanej sprawie, jako podmiotowi, który wskutek wyżej omówionych czynności prawnych – umów sprzedaży uzyskał korzyść majątkową, został wykazany, co uzasadniało oddalenie powództwa, a uwzględnienie apelacji (art. 386 § 1 k.p.c.).

Zauważyć należy, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, w oparciu o treść przedłożonych do akt odpisów KRS powódki i dłużnika (k: 126-139), iż również domniemanie zawarte w art. 527 § 3 k.c. ma zastosowanie. Oba podmioty to spółki powiązane ze sobą. Występuje stosunek bliskości pomiędzy członkami zarządu, współnikami obu podmiotów. Na gruncie art. 527 § 3 k.c. „W przypadku, gdy osobą trzecią jest pewna zbiorowość zorganizowana w spółkę handlową z o.o., wystarczy istnienie stosunku bliskości w odniesieniu do jednego członka tej zbiorowości, nawet gdy on czynności nie zawierał” (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 10.01.1995 r., I ACr 1014/94, OSP 1995/10/206).

Jedynym współnikiem w (...) Sp. z o.o. w J. w okresie od 6.12.2005 r. do 2.02.2011 r. była dłużniczka (...) Sp. z o.o. w G., a od 2.02.2011 r. jedynym udziałowcem jest K. W., pełniący od 6.12.2005 r. do nadal funkcję prezesa w jednoosobowym zarządzie. Jednocześnie od 6.12.2005 r. do 1.09.2011 r. był on prokurentem (prokura samoistna) u dłużniczki – (...) Sp. z o.o. w G.. I. W. od 24.06.2002 r. do 1.09.2011 r., będąc współnikiem dłużniczki, pełnił funkcję prezesa w dwuosobowym zarządzie do 26.05.2011 r. Jednocześnie w okresie od 24.06.2002 r. do 1.09.2011 r. był prokurentem (prokura samoistna) w powodowej spółce. Zauważyć należy, że pozytywna wiedza dłużnika (tu piastunów organów osoby prawnej), że są zobowiązania (długi), bez względu na to, czy sporne i wymagalne, że w następstwie czynności prawnej określone składniki wyjdą z jego majątku, w konsekwencji mogą wystąpić problemy z zaspokojeniem wierzyciela – pozwanej w chwili jej dokonania (w której wierzytelności pozwanej były już wymagalne) lub w przyszłości upoważnia do stwierdzenia, że dłużnik miał świadomość pokrzywdzenia wierzyciela – pozwanej, w chwili dokonywania tj. w okresie od maja do września 2011 roku czynności prawnych – transakcji handlowych z powódką, co miało miejsce w okresie toczenia się sprawy z powództwa pozwanej o zapłatę.

Kwestią wtórną jest przesłanka wiedzy lub możliwości dowiedzenia się o pokrzywdzeniu wierzyciela – pozwanej, przez osobę trzecią – powódkę, będącą stroną tych czynności prawnych.

Do niej mają zastosowanie domniemania wynikające z układu stosunków podmiotowych tj. stosunki bliskości (art. 527 § 3 k.c.), a także stałych stosunków gospodarczych (art. 527 § 4 k.c.), skutkujące zmianą ciężaru dowodu. Powódka nie obaliła domniemań.

Jak wynika z protokołu zajęcia ruchomości (k: 10-13) zostały one zajęte w magazynie mieszczącym się w G. przy ul. (...). Jak wynika z uzasadnienia postanowienia wydanego w sprawie II CO 673/12 Sądu Rejonowego w Gliwicach ruchomości – artykuły spożywcze zostały zajęte w magazynie należącym do dłużnika przy ulicy (...) w G. (k: 122-124). Palety z towarami spożywczymi były oklejone nazwą dłużnika, co ustalił Sąd Okręgowy (k: 336). Twierdzenie Sądu, że skoro powódka i dłużnik (bo tak twierdzi powódka) dzielili magazyn, to musiało dojść do przeniesienia posiadanych rzeczy na rzecz powódki, a tym samym do przeniesienia własności (art. 155 § 2 k.c. – k: 337) nie zostało w żaden sposób wykazane, co wniosek Sądu czyni dowolnym, nie znajdujący oparcia w materiale dowodowym sprawy. Wręcz przeciwnie, uznać należało, że nie doszło do przeniesienia posiadania rzeczy zajętych w toku egzekucji prowadzonej przeciwko dłużnikowi.

Reasumując, podzielając zarzuty zawarte w apelacji, w ocenie Sądu Apelacyjnego pozwana wykazała zasadność zarzutu skargi pauliańskiej, którego uwzględnienie uzasadniało zmianę orzeczenia zawartego w punkcie 1 zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa (art. 386 § 1 k.p.c.).

Skoro zostały wykazane przez pozwaną, na gruncie rozpoznawanej sprawy, wszystkie przesłanki skargi pauliańskiej, uznaniu za bezskuteczną podlegały wszystkie czynności prawne (dziesięć umów sprzedaży produktów spożywczych wskazanych w punkcie 1 zaskarżonego wyroku), dokonane przez dłużnika pozwanej z powódką – osobą trzecią, a nie ich część, chociażby na skutek dokonania zaskarżonej czynności prawnej wierzyciel utracił jedynie częściowo

możliwość zaspokojenia się z majątku dłużnika, w stosunku do stanu, jaki istniał przed dokonaniem tych czynności prawnych.

Wartość czynności prawnych nie musi odpowiadać wartości należnej wierzytelności. Uwzględnienie zarzutu pozwanej, skutkujące oddaleniem powództwa, ma umożliwić wierzycielowi zaspokojenie się w toku postępowania egzekucyjnego, a osoba trzecia musi znosić toczenie się tegoż postępowania.

Z przyczyn omówionych apelacja podlegała uwzględnieniu (art. 386 § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania zażaleniowego i apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. (pkt 2 wyroku).

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)